

БЪЛГАРСКИ
ХЕЛЗИНКСКИ
КОМИТЕТ

НАРОДНО СЪБРАНИЕ	
Вх. №	916-00-1
Дата	24.04.2019 г.

Изх. № А-110/23.04.2019 г.

До

Цвета Караянчева,

Председателка на Народното събрание на
Република България

До

Десислава Атанасова,

Председателка на Комисията по правни
въпроси към Народното събрание на
Република България

от

Красимир Кънев,

Председател на

Българския хелзинкски комитет

**ОТНОСНО: Становище на Българския
хелзинкски комитет по законопроект за
изменение и допълнение на Закона за
административните нарушения и
наказания, № 954-01-23/12.04.2019 г.**

Уважаема госпожо Караянчева,

Уважаема госпожо Атанасова,

Българският хелзинкски комитет изразява отрицателно становище по законопроект за изменение и допълнение на Закона за административните нарушения и наказания, № 954-01-23, внесен от Искрен Веселинов и група народни представители на 12 април 2019 г. Законопроектът предвижда въвеждането на две нови административни наказания в Закона за административните нарушения и наказания –

„безвъзмезден труд в полза на обществото“ и „задържане в териториалните структури на Министерството на външните работи“ за срок до 25 денонощия, както и нарочни процедури за налагане и изпълнение на тези наказания.

Така предложеният законопроект следва да бъде отхвърлен в цялост като противоречащ на забраната за принудителен труд, забраната за нечовешко и унижително отнасяне и правото на гражданите на справедлив съдебен процес.

Забраната за принудителен труд е прогласена в редица международни, регионални и национални актове, сред които:

- Конвенция относно принудителния или задължителния труд на Международната организация на труда (Обн. ДВ, бр. 91 от 1 януари 1932 г.)
- Международния пакт за граждански и политически права на ООН (чл. 8 § 2, б. „а“) (Обн. ДВ, бр. 43 от 28 май 1976 г.)
- Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи (чл. 4 § 2) (Обн. ДВ, бр. 80 от 2 октомври 1992 г.)
- Хартата на основните права на Европейския съюз (чл. 5 § 2)
- Конституцията на Република България (чл. 48, ал.4).

„Принудителен или задължителен труд“ означава всяка работа или служба, изисквана от лице под заплахата на каквото и да е наказание и която това лице не се е съгласило доброволно да извършва.¹ Забраната за такъв труд е тясно свързана с правото на свобода от робство, което е първото човешко право, получило закрила в международен договор, а към момента е част от обичайното международно право.

Предвиденото в законопроекта наказание „безвъзмезден труд в полза на обществото“ представлява форма на принудителен труд, защото за неговото изпълнение не се изисква съгласието на нарушителя, а за неизпълнението му е предвидена санкция под формата на замяна на безвъзмездния труд с лишаване от свобода. За разлика от него, пробационната мярка „безвъзмезден труд в полза на обществото“, включена в системата на наказанията в Наказателния кодекс, не е форма на принудителен труд, именно поради необходимостта от изрично съгласие на осъдения да полага такъв труд.²

Международният пакт за граждански и политически права и Европейската конвенция за правата на човека очертават по илустричен начин хипотезите, в които не е

¹ Конвенция относно принудителния или задължителния труд, чл. 2 § 1.

² Закон за изпълнение на наказанията и задържането под стража, чл. 221, ал. 1.

налице принудителен или задължителен труд, сред които попадат: труд, който обикновено е задължителен за лица, лишени от свобода или по време на условно освобождаване от лишаване от свобода; служба от военен характер; повинност, изпълнявана в случай на извънредно положение или бедствие, застрашаващи съществуването или благосъстоянието на обществото; труд или повинност, представляващи елемент от обичайните граждански задължения. Предложеното със законопроекта наказание „безвъзмезден труд в полза на обществото“ не попада в нито една от изброените по-горе хипотези.

Сериозно безпокойство буди и инициативата за засилване на приложението на наказанието „задържане в териториалните структури на Министерството на вътрешните работи“ с продължителност до 25 дни. Въпреки че и към момента такова наказание е предвидено и се налага по реда на Указа за борба с дребното хулиганство и Закона за опазване на обществения ред при провеждане на спортни мероприятия, изпълнението му е силно критикувано поради липса на адекватни условия за дългосрочно задържане

в структурите към Министерството на вътрешните работи. В тази връзка, след посещенията си в България през 2017 г., Комитетът против изтезанията препоръчва да се гарантира, че никой не се задържа в полицейските управления за повече от 24 часа, освен ако тези управления не са оборудвани с подходящи места за престой и упражнения на открито и подходящ персонал.³ Органът на Съвета на Европа подчертава още, че на лишените от свобода за повече от 24 часа, трябва да се предлага някаква форма на дейност – телевизия, книги, спорт, работа. Към настоящия момент, такива условия не са осигурени и продължителното лишаване от свобода в полицейските управления нарушава забраната за нечовешко и унижително отношение.

Приемането на посочения законопроект, в разрез с българското законодателство и международното право, ще доведе до нови осъдителни решения срещу Република България в Европейския съд по правата на човека, тежестта от които ще легне преди всичко върху данъкоплатците.

Тривога буди расисткият мотив на закононосителите за изготвянето и внасянето на проекта. Той е още една причина, поради която народните представители следва да се обявят категорично против приемането на тези изменения. В съобщение в Интернет страницата си, отнасящо се до законопроекта, вносителите от ПП ВМРО-БНД заявяват, че „тези наказания не са насочени само към циганското население, но там ще има видим

³ Вж. доклада на Комитета от 4 май 2018 г. в Интернет на адрес: <https://www.sak.echr.coe.int/ViewDoc.aspx?id=1831447> (§§ 40–41).

ефект“ и че „[ф]лиртът с циганите като гласоподаватели трябва да спре“, макар да не става ясно последното по какъв начин е свързано с посочения законопроект.⁴ С посочените публично огласени мотиви за законопроекта, вносителите му го легитимират пред българското общество с мерки, селективно насочени против един етнос, независимо от формалната декларация, че мерките били насочени към всички. Приемането на такъв законопроект, независимо от неутралните формулировки в него, недвусмислено отправя към българската общественост посланието, че законодателят търси с привидно неутрални законови разпоредби да засегне несъразмерно лица от даден етнос в българското общество, както и че това е допустимо, законно и морално.

На последно място, но не по важност, в мотивите на законопроекта е записано, че той се предлага като мярка срещу „устойчивата тенденция за [...] неизпълняемост на [административното] наказание [глоба]“ поради това, че в немалко случаи таква наказание се налага на „лица, които декларират липса на доходи или доходи под социалния минимум“. Така формулираните мотиви избличават законопроекта като мярка за наказване на бедността, отстъп на социалната държава и заместването ѝ с наказателна държава, която репресира нищетата.

Поради изложените по-горе причини смятаме, че законопроектът за изменение и допълнение на Закона за административните нарушения и наказания трябва да бъде отхвърлен, за което Ви призоваваме.

С уважение,

Красимир Кънев

Председател на БХК

⁴ Вж. по този въпрос публикация в Интернет страницата е: ПП ВМРО-БЛГ в Интернет на адрес: <http://www.vbghetaki.org>
ул. „Върба“ № 7, 1506 София тел. 02 943 4874, 02 944 0672 факс: 02 483 4298 имейл: bhc@bghetaki.org интернет: www.bghetaki.org
БЖ № 3360798 П.О.СГП Български: 831091447